

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 7 mars 1916 kl. 3,30 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående årligt understöd åt vissa befattningshavare vid telegrafverket, ävensom i ämnet väckta motioner.

1:o.

I en till riksdagen avlåten, till bankoutskottet hänvisad proposition, nr 5, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, bland annat, att envar av ingenjören *Johan Vilhelm Löfmark*, extra telefonreparatören *Per Olsson* samt växelstationsföreståndarinnorna *Hilda Beata Andrea Napolea Hellberg* och *Ida Amalia Erikson* må från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande entledigas från anställning vid telegrafverket, av telegrafverkets medel uppbära under sin återstående livstid årligt understöd till belopp av, Löfmark 1,800 kronor, Olsson 975 kronor, Hellberg 600 kronor och Erikson 500 kronor, att utbetalas i den ordning, som gäller för fyllnadspensioner från telegrafverket,

Angående
pension åt
ingenjören
J. V. Löfmark
m. fl.

Till stöd för ifrågavarande framställningar åberopas utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 14 sistlidna januari, däri föredragande departementschefen anfört följande.

»I skrivelse den 24 september 1915 har telegrafstyrelsen gjort framställning om understöd åt fyra befattningshavare vid telegrafverket. Styrelsen har därvid anfört följande:

»*Ingenjören Johan Vilhelm Löfmark*, som är född den 21 april 1844, förestod under tiden 1882—1 april 1897 Kalmar telefonförenings privata telefonnät. Då telegrafverket vid sistnämnda tidpunkt förvärvade detta telefonnät, förpliktade sig telegrafverket enligt det med föreningen upprättade kontraktet att bibehålla Löfmark i sin tjänst, så länge han till belåtenhet fullgjorde sina åligganden. Löfmark har handhaft underhåll och anläggning av linjer, ledningar och apparater inom hela Kalmars underhållsområde, omfattande Kalmars, Bergkvara, Borgholms och Mörbylånga redovisningsområden med ett sammanlagt antal telefonapparater

Telegraf-
styrelsen.

av för närvarande omkring 2,000. Till sitt biträde härvid har han avlönat underreparatörer, på senare tiden fyra stycken. Enligt vad vederbörande linjedirektör och stationsföreståndare meddelat, är Löfmark på grund av sin höga ålder numera ej skickad att sköta sina åligganden, särskilt som hans hälsa börjat bliva vacklande. Stationsföreståndaren har jämväl intygat, att Löfmark fullgjort sin befattning väl och samvetsgrannt. Ersättningen till Löfmark från telegrafverket har utgått enligt särskilt kontrakt och under sista tre åren belöpt sig till i medeltal 10,100 kronor per år, varav han dock till sina underreparatörer utbetalat omkring 6,800 kronor årligen, så att hans behållna inkomst utgjort i medeltal 3,300 kronor.

Löfmark, vars hustru är sjuklig och som sedan många år måst underhålla en nära anförvant, vilken vårdas å sjukvårdsanstalt, lärer äga ett mindre kapital, som lämnar honom några hundra kronors avkastning, samt ett rätt förfallett hus i Kalmar gamla stad, ej större än att det lämnar honom en nödtorftig bostad. Löfmark har även utövat arkitektyrke, men lärer numera icke kunna åtaga sig några göromål såsom sådan. Till slut torde jämväl böra nämnas, att Löfmark sedan ett 20-tal år tillbaka är ledamot av drätselkammaren i Kalmar och i denna egenskap varit telegrafverket till stor nytta vid uppgörelser mellan telegrafverket och staden.

I pensionshänseende anser styrelsen, att Löfmark bör närmast jämföras med linjemästare, som vid uppnådda 60 levnads- och 35 tjänstår är berättigad till pension å 1,900 kronor. Enär Löfmark väl överskridit nämnda levnadsålder — han är nu 71 år — men icke kan räkna fulla 35 tjänstår, torde det årliga understödet till honom böra sättas till 100 kronor lägre belopp än pensionen för linjemästare och således bestämmas till 1,800 kronor. Till jämförelse kan styrelsen nämna, att den från enskilt telefonnät likaledes övertagna ingenjören C. A. Taberman vid 1911 års riksdag beviljades årligt understöd till belopp av 2,600 kronor vid då uppnådda 67 levnads- och 26 tjänstår, varvid dock är att märka, att Taberman i tjänsteställning ansågs likställd med byråtjänstemän, för vilka pensionen då utgjorde 3,700 kronor vid uppnådda 67 levnads- och 35 tjänstår.

Extra telefonreparatören Per Olsson i Örnsköldsvik, som är född den 23 februari 1856, antogs såsom arbetsledare för telefonanläggningar vid Bröderna Haglinds telefonnät i Hudiksvall år 1887, blev föreståndare för det enskilda telefonnätets i Örnsköldsvik station därstädes år 1892 samt övergick vid detta näts inköp år 1897 i telegrafverkets tjänst såsom extra reparatör, vilken befattning han allt sedan enligt med honom upprättat kontrakt uppehållit. Då han numera, enligt vad linjedirektören meddelat, ofta är sjuk samt på grund därav och sin ålder samt sin bristande kännedom om moderna apparater och växelbord icke kan i behövlig utsträckning anlitas, bör han beredas tillfälle att avgå ur verkets tjänst. Olssons inkomst från telegrafverket har under senaste åren belöpt sig till 1,800—1,900 kronor per år. Han lärer icke äga något kapital eller andra förvärvskällor till sin egen och sin två år äldre hustrus försörjande, efter det avsked beviljats honom. Vederbörande stationsföreståndare har intygat, att Olsson efter bästa förmåga och med gott vitsord skött sina åligganden samt städse varit nykter och ordentlig.

Då Olsson i pensionshänseende bör jämföras med reparatör, vilken vid 60 levnads- och 35 tjänstår undfår pension å 1,200 kronor, samt Olsson, därest han under år 1916 entledigas från sin anställning, då uppnått nämnda levnads-

ålder och kan räkna 29 tjänstår, torde årligt understöd, motsvarande $\frac{29}{35}$ av 1,200 kronor eller i avrundat tal 1,000 kronor, böra tillerkännas honom.

Växelstationsföreståndarinnan Hilda Beata Andrea Napolea Hellberg, som är född den 30 november 1845, har sedan den 25 juni 1886 förestått telefonstationen i Kungälf, till en början i Göteborgs Belltelefonaktiebolags tjänst, men från och med den 1 april 1888, då Kungälf station övergick i telegrafverkets ägo, i tjänst hos telegrafverket. Enligt företett läkarbetyg lider hon numera av allmän ned-sättning av kroppskrafterna och sömnlöshet jämte höggradig nervositet och är på grund därav oförmögen att längre nöjaktigt upprätthålla sin befattning. Borgmästaren i Kungälf samt stadsfullmäktiges, drätselkammarens och fattigvårdsstyrelsens ordförande därstädes hava i avlämnat intyg meddelat, att Hellberg är medellös och ur stånd att på något sätt förtjäna sitt uppehälle ävensom att hon förut på ett utmärkt sätt samt till allmänhetens fulla belåtenhet skött sin befattning. Hellbergs löneförmåner hava under senaste åren utgjort 720 kronor per år jämte fri bostad, uppvärmning och belysning.

Till växelstationsföreståndarinnor har Eders Kungl. Maj:t och riksdagen tidigare plägat bevilja årligt understöd å 500 kronor. På grund av Hellbergs höga ålder och långvariga, hedrande tjänstgöring samt fullständiga medellöshet och oförmåga att själv bidraga till sin försörjning har styrelsen ansett sig i detta fall böra föreslå, att understödet måtte få bestämmas till 600 kronor om året.

Växelstationsföreståndarinnan Ida Amalia Erikson, som är född den 7 september 1858, har sedan den 24 juli 1891 förestått telefonstationen och från och med den 1 januari 1897 jämväl telegramexpeditionen i Gräna. I företett läkarbetyg intygas, att Erikson lider av höggradig nervositet och på grund därav äger minskad förmåga att nödortftligen försörja sig. Vederbörande stationsföreståndare meddelar, att Erikson alltid skött sina åligganden på ett synnerligen mönstergillt sätt och gjort sig förtjänt av det erkännande, som kan komma henne till del. Hennes inkomster från telegrafverket har under senaste åren belöpt sig till omkring 1,220 kronor, varmed hon dock måst avlöna biträde.

Då Erikson överskridit den för ordinarie telefonister bestämda pensionsåldern, 55 år, samt icke längre förmår fullgöra sin tjänst hos telegrafverket, torde henne böra beviljas årligt understöd till det för växelstationsföreståndarinnor brukliga beloppet av 500 kronor.»

På grund av vad styrelsen sålunda anfört har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att envar av ingenjören Johan Vilhelm Löfmark, extra telefonreparatören Per Olsson samt växelstationsföreståndarinnorna Hilda Beata Andrea Napolea Hellberg och Ida Amalia Erikson må från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande entledigas från anställning vid telegrafverket, av det i telegrafverkets stat för driftkostnader upptagna förslagsanslag till livräntor och understöd uppbära under sin återstående livstid årligt understöd till belopp av, Löfmark 1,800 kronor, Olsson 1,000 kronor, Hellberg 600 kronor och Erikson 500 kronor att utbetalas i den ordning, som gäller för fyllnadspensioner från telegrafverket.

Ingenjören Löfmark synes i betraktande av den verksamhet, han Departements-
utövat, lämpligen böra, på sätt telegrafstyrelsen föreslagit, i pensions-
chefen.

hänseende närmast jämföras med linjemästare. Mot det av styrelsen i enlighet därmed och med avseende fäst vid tjänstetidens längd ifrågasatta pensionsbeloppet, 1,800 kronor, som med 100 kronor understiger det för linjemästare gällande pensionsunderlaget, synes mig — även med tagen hänsyn därtill att Löfmark icke haft att erlagga pensionsavgifter för egen pensionering — ej vara något att erinra.

Såsom telegrafstyrelsen framhållit, hava tidigare — sist vid 1914 års senare riksdag — årliga understöd till belopp av 500 kronor beviljats åt växelstationsföreståndarinnor. I enlighet härmed torde, på sätt styrelsen hemställt, årligt understöd böra tillerkännas växelstationsföreståndarinnan Erikson med nämnda belopp. I betraktande av vad som meddelats rörande växelstationsföreståndarinnan Hellbergs ålder och försvagade hälsa samt långvariga och hedrande tjänstgöring ävensom beträffande hennes bekymmersamma ekonomiska ställning anser jag mig böra för detta särskilda fall tillstyrka, att understödsbeloppet i överensstämmelse med styrelsens förslag sättes till 600 kronor.

Vad styrelsen hemställt beträffande extra telefonreparatören Olsson har ej givit mig anledning till annan anmärkning än att från det av telegrafstyrelsen föreslagna pensionsbeloppet ett mindre avdrag synes böra äga rum av den anledning, att Olsson ej haft att erlagga pensionsavgifter för egen pensionering. Det årliga understödet till Olsson synes i enlighet härmed böra bestämmas till 975 kronor.»

Utskottet, som på de i statsrådsprotokollet anförda skäl ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att envar av nedan-nämnda personer må från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande entledigas från anställning vid telegrafverket, av telegrafverkets medel uppbära under sin återstående livstid årligt understöd, att utbetalas i den ordning, som gäller för fyllnads-pensioner från telegrafverket, samt till belopp av

- a) ingenjören Johan Vilhelm Löfmark ettusen åttahundra kronor,
- b) extra telefonreparatören Per Olsson niohundrasjuttio-fem kronor,
- c) växelstationsföreståndarinnan Hilda Beata Andrea Napolea Hellberg sexhundra kronor samt
- d) växelstationsföreståndarinnan Ida Amalia Erikson femhundra kronor.

2:o.

I förenämnda proposition har Kungl. Maj:t vidare, under åberopande av förut omförmälda statsrådsprotokoll över civilärenden, föreslagit riksdagen medgiva, att interurbantelefonisten *Amalia Josefina Larsson* må, utan hinder därav att hon kvarstår å den före 1908 års ingång gällande avlöningsstat, vid avgång ur telegrafverkets tjänst den 1 maj 1917 komma i åtnjutande av pension i enlighet med de bestämmelser, som enligt kungl. kungörelsen den 14 september 1914 angående ändrad lydelse av § 7 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907 gälla beträffande pensionering av interurbantelefonist å nya avlöningsstaten.

Angående
pension åt
interurban-
telefonisten
A. J. Larsson.

I åberopade statsrådsprotokollet anföres följande:

»I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har interurbantelefonisten i Filipstad *Amalia Josefina Larsson* gjort framställning om avlåtande av proposition till riksdagen angående rätt för henne att vid avskedstagande med utgången av april månad 1916 komma i åtnjutande av den enligt kungl. kungörelsen den 14 september 1914 angående ändrad lydelse av § 7 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907 för interurbantelefonist bestämda pension.

Innan jag ingår på den sålunda väckta frågan, ber jag att få meddela följande för dess bedömande erforderliga upplysningar.

Enligt de före år 1908 gällande pensionsbestämmelserna för telegrafverkets tjänstemän, vilka bestämmelser återfinnas i § 2 av kungl. kungörelsen den 6 juni 1902 angående avlöningsreglemente för tjänstemän och betjante vid telegrafverket, skulle tjänsteman vid telegrafverkets distriktsförvaltning eller station för att vara berättigad och skyldig att avgå med pension hava uppnått 95 sammanlagda levnads- och tjänstår. Den pension, som då vid avgång tillkom tjänstemannen, motsvarade till sitt belopp den oavkortade lön, tjänstemannen vid avskedstagandet åtnjöt.

Genom det avlöningsreglemente för tjänstemän vid telegrafverket, vilket fastställdes genom kungl. kungörelse den 11 oktober 1907 och som från och med år 1908 trätt i kraft, blevo pensionsbestämmelserna ändrade därhän, att skyldighet att avgå från tjänsten inträdde vid viss, för olika kategorier av tjänstemän bestämd levnadsålder, oberoende av tjänstårens antal. Till grund för pensionens storlek lades ett för varje tjänstemannagrupp fastställt pensionsunderlag. För åtnjutande av full pension,

vilken till sitt belopp motsvarade det för gruppen bestämda pensionsunderlaget, fordrades ett visst, för varje tjänstemannagrupp fixerat antal tjänstår. Hade detta antal tjänstår icke uppnåtts, skulle pensionen utgå med reducerat belopp i förhållande till antalet felande tjänstår.

• Dessa grundprinciper för pensionering av telegrafverkets tjänstemän hava oförändrade bibehållits i de bestämmelser, som genom kungl. kungörelsen den 14 september 1914 angående ändrad lydelse av § 7 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907 blivit fastställda.

Till följd av remiss har telegrafstyrelsen inkommit med ett den 5 februari 1915 avgivet utlåtande i ärendet.

Efter att hava erinrat om ovan omförmälda bestämmelser, yttrar styrelsen följande:

*Telegraf-
styrelsen.*

Vad sökanden Larsson vidkommer, antogs hon i telegrafverkets tjänst den 18 december 1896 vid verkets övertagande av Filipstads bergslags telefonförenings telefonnät. Dessförinnan hade hon innehaft anställning inom nämnda enskilda telefonnät sedan den 15 april 1884. Då Larsson är född den 27 april 1849, skulle hon enligt de före år 1908 gällande pensionsbestämmelserna bliva pensionsmässig den 1 september 1920 vid då uppnådda $71\frac{1}{3}$ levnads- och $23\frac{2}{3}$ tjänstår. Vid denna tidpunkt skulle hon hava uppnått den högsta avlöning, som enligt den äldre avlöningsstaten kunde tillkomma interurbantefonist av den grad Larsson vid den nya avlöningsstatens ikraftträdande innehade. Då pensionen enligt bestämmelserna i äldre avlöningsstaten var till sin storlek beroende av den vid avskedstagandet innehavda avlöningen, skulle således Larsson vid sin avgång år 1920 komma i åtnjutande av den högsta pension, som enligt den äldre avlöningsstaten kunde komma henne till del, utgörande 750 kronor per år.

Enligt de från och med år 1908 för tjänstemän å nya avlöningsstaten gällande pensionsbestämmelserna skulle interurbantefonist vara skyldig avgå med pension vid uppnådda 55 levnadsår. För erhållande av full pension fordrades, att vederbörande interurbantefonist intjänat 30 tjänstår. Dessa stadganden hava oförändrade influtit jämväl i de pensionsbestämmelser, som enligt ovan-nämnda nådiga kungörelse den 14 september 1914 för närvarande äro för telegrafverkets personal gällande.

Vid ingången av år 1908 hade Larsson redan uppnått en ålder av $58\frac{3}{4}$ år och skulle således, om hon då hade övergått på nya avlöningsstaten, omedelbart blivit pensionsmässig. Då hon emellertid vid denna tidpunkt endast räknade 11 tjänstår i telegrafverkets tjänst, skulle den henne tillkommande pensionen hava utgjort allenast $\frac{11}{30}$ av det för interurbantefonist bestämda pensionsunderlaget. Enär pensionsunderlaget enligt då gällande bestämmelse utgjorde 900 kronor, skulle den pension Larsson ägt bekomma, om hon då övergått till ny stat, hava utgjort endast 330 kronor om året.

I betraktande av den obetydliga pension, som sålunda skulle kommit henne till del, i händelse hon övergått på nya avlöningsstaten, fann sig Larsson nödsakad kvarstanna å äldre stat med dess längre tjänstetid och högre pension.

Bland övriga telefonister, som i likhet med Larsson övertagits från enskilt telefonnät, funnos visserligen flera, som likaledes övergått till rikstelefon vid så framskriden levnadsålder, att de vid uppnåendet av 55 års ålder icke komme att räkna 30 tjänstår, men för flertalet var bristen i tjänstålder och därmed avkortningen av pensionen ej av sådan betydelse, att vederbörande därav såg sig hindrad övergå å nya staten med dess högre avlöningsförmåner.

Genom den ändring i 1907 års avlöningsreglementes pensionsbestämmelser, som fastställdes genom meranämnda nådiga kungörelse den 14 september 1914, blev bestämt, att telefonist, som haft anställning inom enskilt, av telegrafverket övertaget telefonnät, skulle såsom tjänstetid inom telegrafverket få tillgodoräkna sig de år hon varit anställd vid det enskilda nätet. Genom denna bestämmelse komma alla från enskilt telefonnät övertagna telefonister, vilka övergått på den år 1908 ikraftträdande nya avlöningsstaten, att vid avgång vid 55 års ålder vara berättigade till full eller åtminstone i det närmaste full pension.

Därest denna bestämmelse, att telefonist får såsom tjänstetid tillgodoräkna sig sin tjänstgöring inom enskilt telefonnät, varit fastslagen redan vid ikraftträdandet av den nya avlöningsstaten år 1908, skulle förhållandena för Larsson ställt sig väsentligt olika mot vad nu blivit förhållandet. Enär Larsson, såsom redan nämnts, haft anställning inom det enskilda telefonnätet i Filipstad sedan den 15 april 1884, skulle hon, om hennes tjänstålder beräknades från denna dag, vid ingången av år 1908 räknat cirka 24 tjänstår. Hennes pension vid omedelbar avgång då skulle i följd härav ha utgjort 720 kronor per år, och vid närvarande tidpunkt skulle hon, om hon medgivits kvarstanna i tjänst, hava uppnått tillräckligt antal tjänstår för att vid avgång erhålla full pension.

Med anledning av de sålunda ändrade förhållandena anhöll Larsson hos telegrafstyrelsen att från och med år 1915 få övergå å nya avlöningsstaten. I § 6 av det av Kungl. Maj:t den 11 oktober 1907 utfärdade, i denna del ännu gällande nådiga avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket föreskrives emellertid, att för de tjänstemän, som före den 1 mars 1908 förklarat sig icke vilja underkasta sig nämnda års avlöningsstat med dess villkor och bestämmelser, avlöningsförmåner skola utgå enligt för dem förut gällande grunder. Enligt denna bestämmelse måste således avgörandet, huruvida en tjänsteman önskade övergå på nya eller kvarstanna på gamla avlöningsstaten vara definitivt fattat före den 1 mars 1908. På grund härav fann sig telegrafstyrelsen icke kunna tillmötesgå den av Larsson gjorda framställningen att från och med år 1915 få övergå på nya staten.

Den nu föreliggande framställningen avser, att Larsson, ehuru övergång till ny stat av nyss nämnt skäl icke kunnat henne medgivas, måtte vid avgång ur telegrafverkets tjänst med utgången av april 1916 beviljas pension till samma belopp, som skulle kommit att till henne utgå, därest övergång till ny stat medgivits.

Att Larsson i sin framställning fixerat tidpunkten för sin avgång till utgången av april 1916 torde hava berott därpå, att hon då dels — under förutsättning att hennes tjänstgöring i det enskilda telefonnätet vid avgångstillfället tillgodoräknas henne såsom tjänstår inom telegrafverket — uppnått tillräckligt antal levnads- och tjänstår för att enligt såväl de äldre som nyare pensionsbestämmelserna vara berättigad till full pension, dels ock hunnit intjäna det sista ålderstillägg såsom interurbantelefonist av andra lönegraden å äldre stat, vilket är erforderligt för att hon skulle vara berättigad till högsta möjliga pension

enligt den äldre staten, ävensom hunnit erlægga vissa retroaktivavgifter till telegrafverkets pensionsinrättning, vilka enligt den äldre avlöningsstaten skola utgå under de tre första månaderna efter erhållen löneförhöjning.

Givetvis kan icke förnekas, att Larsson kommit i en ogynnsam belägenhet därigenom, att bestämmelsen om rätt för telefonist att i tjänstårsberäkningen tillgodoräkna sig sin tjänstgöring inom enskilt telefonnät icke var fastslagen, då det för henne gällde att välja mellan övergång till den nya eller kvarstannande å den äldre avlöningsstaten, och hon i följd härav praktiskt taget var uteslängd från möjligheten att övergå å nya staten. Under sådana förhållanden fanns det givetvis sakligt fog för hennes framställning att nu, efter nämnda bestämmelses tillkomst, få korrigera sitt val, ehuru telegrafstyrelsen, såsom nämnt, av formella skäl fann sig icke kunna tillmötesgå framställningen. Billighetsskäl synas sålunda tala för att Larsson åtminstone i pensionshänsende beredes samma förmåner, som skulle kommit henne till del, därest hon vid valet mellan gamla och nya avlöningsstaterna haft att räkna med den förmånligare tjänstårsberäkning, som sedermera blivit fastslagen. Telegrafstyrelsen måste därför finna hennes nu föreliggande underdåniga framställning behjärtansvärd samt förtjänt av tillstyrkande, så mycket mer som Larsson, enligt vad bifogade intyg från före telegrafkommissarien i Filipstad utvisar, gjort sig förtjänt av de bästa vitsord för sin tjänstgöring,

Vad angår den ekonomiska innebörden av ett bifall till framställningen, så utgör den pension, som vid avgång den 1 maj 1916 skulle tillkomma Larsson från telegrafverkets pensionsinrättning, 228 kronor per år. Enligt nådiga kungörelsen den 14 september 1914 angående ändrad lydelse av § 7 i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid telegrafverket av den 11 oktober 1907 utgör pensionsunderlaget för interurbantefonist 1,000 kronor. Den av telegrafverkets medel utgående fyllnadspensionen skulle således, i händelse framställningen bifalles, utgöra 772 kronor per år. Därest vid samma tidpunkt avsked med pension enligt äldre stat beviljades Larsson, skulle, såsom redan nämnts, totala pensionen utgöra 750 kronor per år, varav den av telegrafverkets medel utgående andelen skulle utgöra 522 kronor. Ett bifall till framställningen skulle alltså medföra en merutgift av 250 kronor per år.

Genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen ha åtskilliga från enskilda telefonnät övertagna telefonister, vilka ej vunnit ordinarie anställning såsom interurbantefonister utan kvarstått såsom lokaltelefonister, beviljats pension av telegrafverkets medel, i allmänhet vid omkring 60 års ålder och till ett belopp av 500 kronor per år. Den utgift, telegrafverket i händelse av bifall till nu föreliggande framställning finge vidkännas för Larssons pensionering, skulle, såsom av det ovan anförda framgår, bliva något större, men härvid är att taga i betraktande, dels att Larsson innehaft ett mera ansvarsfullt och högre avlönat arbete än en lokaltelefonist, dels ock att Larsson, som vid den i framställningen fixerade tidpunkten för avskedet uppnått en ålder av 67 år, erhåller sin pension väsentligt senare än vad fallet varit med här ifrågavarande lokaltelefonister.

Några för statsverket betungande konsekvenser i form av likartade framställningar från andra telefonister äro icke att befara. Av de från enskilda telefonnät övertagna telefonisterna finnes nämligen, förutom Larsson, endast en, som kvarstår å äldre stat. Ej heller ur denna synpunkt torde således några betänkligheter mot ett bifall till framställningen behöva resa sig.

På grund av vad sålunda anförts har telegrafstyrelsen hemställt, att proposition måtte avlätas till riksdagen om rätt för å äldre avlöningsstat kvarstående interurbantelefonisten Amalia Josefina Larsson att vid avgång ur telegrafverkets tjänst den 1 maj 1916 komma i åtnjutande av pension i enlighet med de bestämmelser, som enligt kungl. kungörelsen den 14 september 1914 angående ändrad lydelse av § 7 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907 gälla beträffande pensionering av interurbantelefonist å nya avlöningsstaten.

Uti infortrat utlåtande, avgivet den 10 april 1915, har statskontoret yttrat sig sålunda:

Sedan genom 1914 års senare riksdags beslut och nådiga kungörelsen den 14 september samma år vidtagits sådan ändring i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907, att tjänstår för erhållande av pension må beräknas även för tid, under vilken anställning innehafts vid enskilt telefonnät, som av telegrafverket övertagits, har den orsak, som på sin tid föranledde sökanden att förklara sig icke vilja ingå på 1908 års avlöningsstat och berörda därtill hörande avlöningsreglemente, bortfallit, utan att tillfälle beretts för sökanden och med henne i detta avseende likställda att ingå på de nya bestämmelserna. Med hänsyn härtill kan ifrågasättas, huruvida icke genom framställning till riksdagen borde utverkas medgivande därtill, att av telegrafverket från enskilt telefonnät övertagna telefonister, som kvarstår å äldre avlöningsstat, må — utan hinder därav att hon inom i sådant avseende föreskriven tid förklarat, att hon icke ville ingå på 1908 års avlöningsstat med därtill hörande avlöningsreglemente — från och med år 1916 övergå å nämnda stat under villkor, att hon inom viss tid därom gör anmälan hos telegrafstyrelsen. Därigenom skulle pensionsfrågan bliva på lämpligt sätt löst. Då emellertid av telegrafstyrelsens underdåniga utlåtande i ärendet framgår, att bland telegrafverkets från enskilt telefonnät övertagna telefonister numera finnes förutom sökanden endast en, som kvarstår å äldre stat, torde måhända utverkande av ett dylikt medgivande anses obehövt; och under sådan förutsättning synes det statskontoret icke vara något att erinra mot att pensionsfrågan för sökandens vidkommande nu ordnas på sätt telegrafstyrelsen hemställt.

Statskontoret.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, hade interurbantelefonisten Larsson, därest hon ingått på 1908 års avlöningsstat, på grund av sin levnadsålder omedelbart blivit pensionsmässig. Då hon vid nämnda tidpunkt kunde tillgodoräkna sig allenast 11 tjänstår i telegrafverkets tjänst, hade hon emellertid endast ägt utbekomma avkortad pension med 330 kronor. Att Larsson, som enligt den äldre avlöningsstaten kunde ernå en pension av 750 kronor — visserligen först efter sammanlagt 95 levnads- och tjänstår eller den 1 september 1920 — föredrog att kvarstå å denna stat, var helt naturligt.

Departements-
chefen.

Den omständigheten att ovannämnda bestämmelse om rätt att i pensionshänseende tillgodoräkna sig anställning vid enskilt telefonnät, som övertagits av telegrafverket, tillkommit först långt efter den tidpunkt, då Larsson haft att träffa valet mellan att kvarstå å den gamla staten eller att övergå å den nya, har onekligen försatt henne i en synnerligen ogynnsam ställning. Billigheten torde kräva, att åtgärder vidtagas för att bereda Larsson de förmåner i avseende å pension, som numera föreligga för befattningshavare å den nya avlöningsstaten. Detta synes desto lättare kunna ske, som några konsekvenser därav i form av liknande ansökningar från ett större antal befattningshavare i samma ställning som Larsson icke lära vara att befara.

Enligt vad jag från telegrafstyrelsen inhämtat har i styrelsens ovanberörda skrivelse insmugit sig den felaktiga uppgiften, att Larsson från och med år 1916 skulle komma i åtnjutande av sista ålderstillägget såsom interurbantelefonist av andra lönegraden å äldre stat. Riktiga förhållandet är, att detta ålderstillägg tillfaller henne först från och med år 1917, och har styrelsen därför medgivit Larsson att kvarstå i tjänst till utgången av april 1917, vid vilken tidpunkt hon jämväl hunnit till telegrafverkets pensionsinrättning inbetala stadgade retroaktivavgifter. Vid sådant förhållande torde den rätt till pension, varom styrelsen hemställt för Larsson, böra tillkomma henne först vid utgången av april 1917.»

Motion II: 170.

Till utskottets behandling har vidare överlämnats en inom andra kammaren av herr *Helger* väckt motion, nr 170, vari motionären hemställt, »att riksdagen ville bevilja interurbantelefonisten Amalia Larsson i Filipstad en fyllnadspension av 350 kr. årligen under hennes återstående livstid från och med april månads utgång 1916, då hon efter uppnådda 67 års ålder och 32 tjänstår från sin tjänst avgår».

Motionärens härför anförda motivering är av följande lydelse:

»Interurbantelefonisten vid Filipstads station Amalia Josefina Larsson, född den 27 april 1849, anställdes den 15 april 1884 såsom föreståndarinna för Filipstads bergslags telefonförenings centralstation i Filipstad, vilken befattning hon, enligt av dess styrelse lämnade meddelanden, skött till såväl styrelsens som allmänhetens synnerliga belåtenhet. När nämnda telefonförenings nät den 11 december 1896 övertogs av k. telegrafverket, blev hon jämte hennes dittillsvarande biträde vid stationen, Julia Magnusson, född den 21 juni 1877, i enlighet med bestämmelserna i överlåtelsekontraktet, anställd i telegrafverkets tjänst, båda såsom lokaltelefonister.

Sedan rikets telefonväsende enligt riksdags och regerings beslut år 1903 delvis överförts på ordinarie stat, blevo båda den 16 december 1905 extra ordinarie och den 17 december 1906 ordinarie interurbantelefonister med en årslön av 800 kronor, varifrån avdrogos i pensionsavgifter för den förra på grund av hennes höga ålder årligen kr. 78:44 och för den senare kr. 55:08.

Av 1907 års riksdag behandlades och av Kungl. Maj:t fastställdes ny såväl avlönings- som pensionsstat att tillämpas från och med 1908 års ingång och innebärande en väsentlig förbättring i synnerhet för de lägst avlönade tjänstemännen, däribland interurbantefonisterna; men uti det härför den 11 oktober 1907 paragraf 7 fastställda reglementet föreskrevs bl. a., att interurbantefonist för att bli pensionsberättigad skulle hava varit anställd i *verkets* tjänst minst 30 år samt att anmälan, huruvida vederbörande tjänsteman önskade ingå på nya eller eventuellt kvarstå på gamla staten, skulle till telegrafstyrelsen vara ingiven före nämnda års utgång.

Under sådan situation nödgades Amalia Larsson, som vid sin anställning i telegrafverket gick på sitt 47:de år och sålunda skulle måst närma sig åttiöårs-åldern, innan hon blivit pensionsmässig, anmäla sig, ehuru motvilligt, att kvarstå på gamla staten, varemot hennes yngre forna biträde Julia Magnusson var oförhindrad ingå på nya staten med en begynnelse-lön av 900 kr., som redan påföljande år 1909 höjdes till 960 och år 1911 till 1,020 samt år 1913 till 1,260 kr., varvid hennes årliga pensionsavgifter samtidigt sänktes till kr. 37:56, under det att hennes på gamla staten kvarstående äldre kamrat Amalia Larsson först år 1912 fick genom sitt första ålderstillägg lönen höjd till 900 kr., men samtidigt också det årliga pensionsavdraget ökat till kr. 93:36.

När telegrafverkets pensionsstat senast vid 1914 års riksdag behandlades, gjordes bl. a. den förändringen i bestämmelserna rörande berättigande till pension, att uti vederbörandes stipulerade tjänstetid av minst 30 år finge medräknas även tjänstetiden hos enskilt verk eller inrättning, som av telegrafverket övertagits, vilken ändring sålunda hade till följd, att Amalia Larsson skulle varit pensionsberättigad redan i april 1914, om hon nämligen varit inne på nya staten.

Så snart denna ändring blev genom kungl. telegrafstyrelsens cirkulär den 10 oktober 1914 henne bekant, ingick hon genast till telegrafstyrelsen med anhållan att få ingå på ny stat; men denna anhållan avslogs med hänvisning till bestämmelsen uti 1907 års reglemente, att denna anhållan skulle hava gjorts inom den i nämnda reglemente bestämda tiden.

Hon är sålunda genom en förändring i bestämmelserna, vilken varken hon eller någon annan kunnat på förhand förutse, bragt i den belägenhet, att hon nu vid snart 67 års ålder visserligen är berättigad till pension; men endast enligt gamla staten av 650 kr., under det att nya staten berättigar till en pension av 1,000 kr., för interurbantefonister, som tjänat den härtör stipulerade tiden.

När hon i följd av bestämmelserna i merberörda 1907 års reglemente nödgats kvarstå på gamla staten och därigenom fått under åren 1908—1915 dels nöja sig med 1,840 kr. lägre avlöning och dels utbetala 299:24 kr. högre pensionsavgifter än hennes yngre kamrat, och då 1914 års riksdagsbeslut rörande berättigandet att i den stipulerade tjänstetiden även få medräkna sådan tid i enskilt verk väl avsåge att upphäva eller åtminstone mildra en föregående orättvisa, borde hon ju rättvisligen vid sitt avskedstagande kunna jämnställas med sina yngre kamrater.»

I likhet med departementschefen anser utskottet billigheten fordra, att åtgärder vidtagas för att bereda interurbantefonisten Larsson sådan förmån i pensionsavseende, att hon varder likställd med befattningshavare

Utskottet.

å den nya avlöningsstaten. Häremot synes för övrigt så mycket mindre vara att erinra, som, enligt vad i statsrådsprotokollet omförmäles, några konsekvenser härav i form av liknande ansökningar från ett större antal telefonister i samma ställning som Larsson icke lära vara att befara.

Av den utredning, som lämnats i statsrådsprotokollet, framgår, att Larsson först från och med år 1917 kommer i åtnjutande av sista ålderstillägget såsom interurbantefonist av andra lönegraden å äldre stat. Telegrafstyrelsen har därför medgivit henne att kvarstå i tjänst till utgången av april månad 1917, då hon jämväl hunnit inbetala stadgade retroaktivavgifter till telegrafverkets pensionsinrättning. Under sådana förhållanden anser även utskottet, att den rätt till pension, varom här är fråga, bör tillkomma Larsson först vid april månads utgång 1917. Totalbeloppet av den pension, Larsson då skulle erhålla, utgör 1,000 kronor och kommer, såsom telegrafstyrelsen framhållit, ett bifall till framställningen att medföra en årlig merutgift av allenast 250 kronor, då Larsson, därest hon vid nämnda tidpunkt beviljades avsked med pension enligt äldre stat, vore berättigad till en pension av 750 kronor om året.

Utskottet har alltså icke ansett sig böra biträda motionärens förslag eller att redan vid april månads utgång 1916, innan sista ålderstillägget tillfallit Larsson och då hennes pension enligt äldre stat skulle hava utgjort 650 kronor, tillförsäkra henne den högre pensionen.

Åberopande vad sålunda blivit anført får utskottet hemställa,

att riksdagen, med avslag å förevarande motion II: 170. i vad densamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts framställning i ämnet, må bifalla Kungl. Maj:ts proposition och således medgiva, att interurbantefonisten Amalia Josefine Larsson må, utan hinder därav att hon kvarstår å den före 1908 års ingång gällande avlöningsstat, vid avgång ur telegrafverkets tjänst den 1 maj 1917 komma i åtnjutande av pension i enlighet med de bestämmelser, som enligt kungl. kungörelsen den 14 september 1914 angående ändrad lydelse av § 7 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907 gälla beträffande pensionering av interurbantefonist å nya avlöningsstaten.

3:o.

I en inom första kammaren väckt, till bankoutskottet hänvisad motion, nr 30, har herr *Mannheimer* föreslagit, att riksdagen måtte besluta att bevilja vardera av »f. föreståndarinnorna fröken *Maria Christina Carlbom* och änkefru *Ida Amalia Maria Biengräber* i Göteborg en förhöjning uti de till dem utgående årliga understöd med 300 kronor, så att vardera av dem f. o. m. den 1 januari 1917 ägde att under sin återstående livstid uppbära årligt understöd till belopp av åttahundra kronor.»

Angående
pension åt
M. C. Carlbom
m. fl.
Motion I: 30.

Till stöd för ifrågavarande framställning har motionären anfört följande:

»Vid 1909 års riksdag beviljade riksdagen årligt understöd av 500 kronor åt vardera av förut vid telegrafverket anställda föreståndarinnorna *Maria Christina Carlbom* och *Ida Amalia Maria Biengräber*, född *Jakobsson*.

Rörande dessa inhämtas av Kungl. Maj:t till nämnda riksdag avgivna proposition, att *Carlbom*, som var ogift, var född den 9 aug. 1843 och *Biengräber*, som var änka, var född den 19 juli 1848. Båda antogos till föreståndarinnor hos det privata Belltelefonbolaget, då detta 1881 började sin verksamhet i Göteborg, vilka befattningar de, efter det telegrafverket övertagit sagda bolag, bibehöll till den 1 december 1901, från vilken tid de tjänstgjort å katalogexpeditionen vid Göteborgs station. Deras avlöning hade utgjort för vardera 960 kronor per år.

Telegrafverket övertog från och med den 1 januari 1897 nämnda bolags telefonnät och hade uti kontraktet angående övertagandet åtagit sig att giva anställning åt bl. a. nämnda två föreståndarinnor med samma arvode, som de då innehade hos det privata företaget.

Kungl. telegrafstyrelsen hade uti sitt underdåniga förslag rörande dessa understöd framhållit, att vid avvägningen av understödsbeloppen hänsyn borde tagas icke blott till den relativt korta tid de varit anställda i telegrafverkets tjänst. — Därvid uttalade kungl. styrelsen följande: Genom att vid inköp av de enskilda telefonnäten jämväl låta en del av dessas personal övergå i statens tjänst synes nämligen staten hava tillförbundit sig att ifråga om deras pensionerande låta dem räkna sig till godo även den tid, de varit anställda i de enskilda telefonbolagens tjänst.

Det understöd, varav dessa två personer efter en tjänstetid av 29 år — och därav 20 år såsom föreståndarinnor — komme i åtnjutande, utgjorde alltså 500 kronor.

De senare årens höga livsmedelskostnader och den nu rådande dyrtiden hava, såsom envar inser, verkat därhän, att dessa personer f. n. befinna sig uti en bekymmersam ställning. Det är med hänvisning härtill som jag ansett mig böra göra en framställning till riksdagen, huruvida icke en höjning i understödsbeloppen kunde beviljas. — Jag tillåter mig erinra därom, att riksdagen 1915 beviljade vid telegrafverket anställda ett skrivbiträde och en lokaltelefonist vardera ett årligt understöd av 500 kronor, varjämte vid samma riksdag en vid verket anställd linjearbetare erhöll förhöjning uti ett honom förut beviljat understöd av 300 kronor med 180 kronor eller till 480 kronor.

Då fröken Carlbom och fru Biengräber på sätt här ovan erinrats under en lång följd av år skött befattningar såsom föreståndarinnor, torde det, vid jämförelse med nu senast framhållna exempel, icke kunna anses oskäligt att dem tillerkännes ett något högre belopp, varigenom de skulle kunna få det något mera bekymmerfritt på ålderdomens dagar.

Vidkommande beloppet för det förhöjda understödet har jag trott, att det lämpligen kunde sättas till 800 kronor, d. v. s. en förhöjning av 300 kronor till dem vardera

De pensioner, som numera utgå, uppgå till för vaktföreståndarinnor 1,200 kronor och för ordinarie telefonister 900 kronor.

Om understödet bestämmes till 800 kronor, förefinnes en skillnad mellan det och förstnämnda pensionsbelopp av 400 kronor, vilket belopp torde kunna anses väl uppväga de avgifter som de nuvarande befattningshavarna själva betala för erhållande av pension.»

Utskottet.

Med bifall Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1909 års riksdag envar av föreståndarinnorna Maria Christina Carlbom och änkan Ida Amalia Maria Biengräber, född Jakobsson, från och med ingången av samma år av telegrafverkets medel under deras återstående livstid årliga understöd till belopp av 500 kronor.

Av vad i motionen anförts och av tillgängliga handlingar i övrigt framgår, att Carlbom och Biengräber antagits till föreståndarinnor, då Belltelefonbolaget år 1881 började sin verksamhet i Göteborg samt att de, även efter det telegrafverket övertagit Bellbolaget, bibehållit dessa befattningar till den 1 december 1901, från vilken tid de tjänstgjort å katalogexpeditionen vid Göteborg station.

Enligt vad som anfördes vid ärendets föredragning år 1909 inför Kungl. Maj:t, hade vid avvägningen av lämpliga understödsbelopp åt ifrågavarande personer hänsyn ansetts icke blott böra tagas till den relativt korta tid, de varit anställda i telegrafverkets tjänst, utan syntes, genom att vid inköp av de enskilda telefonnäten jämväl låta en del av dessas personal övergå i statens tjänst, staten hava tillförbundit sig att ifråga om deras pensionerande låta dem räkna sig till godo även den tid de varit anställda i de enskilda telefonbolagens tjänst. Det för Carlbom och Biengräber ifrågasatta beloppet, 500 kronor, hade år 1905 i årligt understöd tillerkänts ett skrivbiträde.

Då emellertid, enligt vad utredningen giver vid handen, Carlbom och Biengräber ej mindre än omkring 20 år tjänstgjort såsom föreståndarinnor, vill det synas utskottet att, ehuru de icke vid sin avgång från tjänsten fortfarande innehaft samma befattningar, större hänsyn bort tagas till denna deras tjänstetid än som skett. Utskottet har därför icke något att invända mot en höjning av deras pensioner och lär icke något vara att erinra mot vad motionären i detta avseende föreslagit.

Åberopande vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion, må besluta,

a) att det av 1909 års riksdag åt f. föreståndarinnan Maria Christina Carlbom beviljade årliga understöd, 500 kronor av telegrafverkets medel, må från och med den 1 januari 1917 utgå med ett till åttahundra kronor förhöjt belopp samt

b) att det av 1909 års riksdag åt f. föreståndarinnan änkan Ida Amalia Maria Biengräber, född Jakobsson, beviljade årliga understöd, 500 kronor av telegrafverkets medel, må från och med den 1 januari 1917 utgå med ett till åttahundra kronor förhöjt belopp.

Stockholm den 7 mars 1916.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Reservation

vid punkt 2 (angående pension åt interurbantelefonisten *A. J. Larsson*) av herr *Berg* i Munkfors.

Herr *Kristensson* har begärt få antecknat, att han icke deltagit i behandlingen av de under punkterna 1 och 2 i detta betänkande omnämnda ärendena.
